

Evoluția populației din Plasa Carei, între anii 1880-1941, din punct de vedere al recensămintelor.

Aspecte etno-confesionale și economico-sociale

Amara Berici

În intervalul anilor 1880-1941, Comitatul Satu Mare, caracterizat de o mare diversitate etno-confesională, datorită evenimentelor istorice, a trecut prin mai multe schimbări teritorial-administrative, fiind obiectul de interes atât al Ungariei (1867-1918 Austro-Ungaria) cât și al României. Transformările pe plan politic, au avut impact asupra evoluției populației, și au marcat atât relațiile dintre state cât și relațiile interconfesionale și interetnice din cadrul aceleiași țări. Principalul indicator pentru cercetarea fenomenelor istorico-demografice, este numărul populației¹, iar recensămintele sunt surse importante de date, care însă datorită conjuncturilor politice, deseori au suportat amprenta intereselor statelor. Obiectul principal al lucrării de față este studiul evoluției etno-confesionale și economico-sociale a populației din Plasa Carei, la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, din punct de vedere al recensămintelor.

Necesitatea cercetării evoluției demografice a unei populații, dintr-o regiune pluriculturală, se impune, în special, cu privire la problema relațiilor interetnice. Demografia, inaugurată în secolele al XVII-lea, XVIII-lea prin lucrările lui John Graunt (1662) și Robert Malthus (1766-1843) servește drept bază acelor discipline, care au obiectul de studiu evoluția populației privită în contextul evenimentelor istorice, și care s-au dezvoltat la sfârșitul secolului al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea. Geografia populației, prin utilizarea indicatorilor demografici, pentru măsurarea populației, pune accentul pe factorul regional, contribuind astfel la o înțelegere mai profundă a transformărilor din societate. Friedrich Ratzel, întemeietorul acestei discipline, în lucrarea "Geografie antropologică" (1891) subliniază, în afară de importanța mediului, și acei factori legați de viața economică și socială, care au impact asupra populației². Dezvoltarea geografiei sociale, este strâns legată de numele cercetătorilor germani Ruppert și Schaffer (1969), care tratează regiunea, ca mediul care reflectă interacțiunea grupurilor sociale. La începutul epocii contemporane, se conturează o nouă disciplină, cu baze demografice și cu influențe din științele istorice: demografia istorică. Constituirea ca disciplină datează din anul 1956, prin publicarea lucrării demografului Louis Henry și istoricului arhivist Michel Fleury. Cercetătorii reconstituiesc familii dintr-o comunitate rurală, utilizând datele registrelor parohiale. Această disciplină prezintă anumite asemănări și diferențe față de celelalte științe ale populației, atât din perspectiva metodelor utilizate, cât și din perspectiva izvoarelor de cercetare. În afară de recensăminte, de statistica stării civile și a mișcării populației, care sunt surse principale ale demografiei și geografiei populației, demografia istorică utilizează și registrele parohiale.

În România întemeietorul statisticii populației, Sabin Mănuilă (activitatea lui fiind între anii 1930-1947), a avut importante preocupări atât în domeniul demografiei cât și în cel al demografiei istorice. Ca director general, a condus Recensământul din anul 1930, a fost director al Centrului de Statistică, iar mai târziu al Institutului de Demografie și Recensământ (1933). Dezvoltarea demografiei istorice în România, se leagă de numele istoricului Ștefan Pascu, prin coordonarea căruia, are loc publicarea colecției: "Populație și societate. Studii de demografie istorică (1972-1980)". Prin activitatea lui Louis Roman, se înființează în anii '80, la București, în cadrul Facultății de Istorie, Laboratorul de Demografie Istorică, unde s-au elaborat cercetări referitoare la fenomene demografice³. La sfârșitul secolului al XX-lea, se realizează tot mai multe cercetări în cadrul diferitelor instituții, cum este Facultatea de Istorie a Universității "Babeș-Bolyai", Arhivele Naționale – filiala Cluj, precum și Centrul de Studii Transilvănene din Cluj-Napoca. Au adus importante contribuții în acest domeniu soții Sorina și Ioan Bolovan. De asemenea, s-au efectuat cercetări importante

¹ Thirring Lajos, *Magyarország népessége 1869-1949 között*, p. 222, cf. "Magyarország történeti demográfiája", Szerkesztette Kovacsics József, Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1963.

² Jürgen Bähr, *Bevölkerungsgeographie*, ed. Eugen Ulmer, Stuttgart, 1997, p. 12.

³ Sorina Paula Bolovan, *Familia în satul românesc din Transilvania*, ed. Centrul de Studii Transilvănene, Fundația Culturală Română, Cluj Napoca, 1999, p. 14.

despre populația din Transilvania, la Facultatea de Istorie și Geografie din cadrul Universității din Oradea, sub coordonarea profesorului Ioan Horga.

Din partea maghiară, amintim pe cercetătorul Thirring Lajos. El, ocupându-se de evoluția populației din Ungaria, a adus valorase contribuții, și în domeniul metodologiei⁴. În ceea ce privește cercetarea populației din Transilvania, structura etno-confesională, mobilitatea, migrația, urbanizarea, deosebit de semnificative sunt lucrările lui Varga E. Árpád⁵.

Cercetarea populației pe micro-zone, este foarte importantă, în special în cazul Plasei Carei, semnificativă atât din punct de vedere al diversității etno-confesionale, a așezării geo-politice, precum și din cauza faptului că, o parte din ea aparține subzonei etnografice a Bălții Ecsed⁶, în care viața locuitorilor a fost diferită față de celelalte subzone ale Comitatului Satu Mare. Prin această cercetare, s-a studiat evoluția etno-confesională și economico-socială a populației din localitățile Plasei Carei, din perspectiva recensămintelor, care au avut loc în perioade semnificative, caracterizate de mari schimbări politice și social-economice. Conform definiției lui Shryock (1971)⁷, recensământul este înțeles de către națiuni, ca un întreg procesul de adunare, pregătire și publicare a datelor demografice, economice și sociale dintr-o anumită perioadă, referitoare la toate persoanele dintr-o țară sau dintr-un teritoriu bine definit. Recensământul este întocmit de instituția statală, de aceea Josef Wolf ne atrage atenția, că pentru aprecierea acestuia, sunt de neglijat, scopurile politice care stau la baza conceperii lor⁸. Cercetând recensămintele, considerăm important reflectarea asupra problemei credibilității datelor, precum și asupra mărimii și împărțirii teritoriale ale etniilor. În ceea ce privește credibilitatea datelor din recensăminte, G. Brunner se îndoiește de punctualitatea acestora, considerând recensământul un instrument nepotrivit pentru surprinderea identității naționale a populației, punând în evidență conștiința de grup diferit format și politic influențat⁹. Examinarea credibilității presupune analiza anumitor indicatori cum sunt: perioada istorică, scopul întocmirii, de către cine a fost realizat, ce fel de criterii s-au folosit pentru surprinderea naționalităților, ce fel de metodologie s-a aplicat atât în cursul conceperii și aplicării chestionarelor, precum și în procesul de prelucrare a datelor. Astfel, primul set de întrebări, la care cercetarea de față caută răspunsuri este: în ce măsură au fost influențate rezultatele recensămintelor referitoare la identitatea națională de către cele două criterii: limba maternă respectiv naționalitatea, ce impact a avut puterea statală asupra declarării apartenenței lingvistice / naționale a indivizilor?

Nu putem însă studia evoluția populației din nord-vestul județului, fără să reflectăm asupra evenimentelor istorice care au marcat această zonă, și să analizăm repercursiunile schimbărilor de putere, în structura etno-confesională a localităților din Plasa Carei. Începând de la Trianon (1920), Plasa Carei trece prin numeroase schimbări teritorial-administrative, care în mare măsură au afectat populația. Dacă în anul 1848, în Comitatul Satu Mare se introduce sistemul autonom al județelor, prin legea XVI, datorită constituirii Statului Dualist Austro-Ungar (în anul 1867), în anul 1886, are loc organizarea definitivă a administrației¹⁰. Localitățile rurale sunt împărțite în comune mari, care includ una sau mai multe sate și comune mici alcătuite dintr-un singur sat. Atât comunele mari, cât și comunele mici au organizație comunală, prin care înțelegem: consiliu propriu, judecătorie proprie, etc. În ceea ce privește Plasa Carei, prima sa organizare ca plasă datează din 1 octombrie 1877, prin Regulamentul de Organizare al Județului Satu Mare, întocmit și votat de Adunarea Generală a Congregației Județului Satu Mare. După Primul Război Mondial, prin tratatul de la Trianon, din vechiul teritoriu al plasei s-au tăiat comunele Mérek, Vállaj și Penészlek. De asemenea, s-au tăiat următoarele teritorii: din comuna Sanislău 4.643 jug. cat., din comuna Ciumești 596 jug. cat., din Foienei 257 jug. cat., din Berveni 958 jug. cat. S-au atașat Românici, la teritoriul comunei Urziceni, 35 jug. cat.¹¹. Între 1920-1926, județul Satu Mare a cuprins 220 de comune care au fost grupate în 8 plase: Ardud, Baia-Mare, Careii-Mari, Oașiu, Sătmăr, Seini, Șomcuta-Mare, Ugocea, 3 orașe cu consiliu: Baia-Mare, Baia-Sprie, Careii-Mari și un oraș cu municipiu: Satu Mare. În urma legii pentru unificarea administrativă din anul 1926, Plasa Carei se trece la

⁴ Thirring Lajos, *op. cit.*, p. 222.

⁵ Varga E. Árpád, *Fejezetek a jelenkori Erdély népesedéstörténetéből*, ed. Püskei, Budapest, 1998.

⁶ Farkas József identifică următoarele subzone etnografice din Comitatul Sătmăr: Paládok, Szatmári-Tiszahát, Szatmári-Erdőhát, Szamosahát, Ecsedi-láp vidéke, Farkas József, *Fejezetek az Ecsedi-láp gazdálkodásához*, Debrecen, 1982, p. 7.

⁷ Jürgen Bähr, *op. cit.*, p. 21.

⁸ Josef Wolf, *Deutsche Minderheiten in Südosteuropa im Umbruch, Die Volkszählungen 1990-1992*, p. 26.

⁹ Jürgen Bähr, *op. cit.*, p. 25.

¹⁰ Ioan German, *Plasa Carei, Județul Sălaj*, ed. Librăria și tipografia Cultura, Societate Cooperativă Carei, 1938, p. 7.

¹¹ *Ibidem*, p. 11.

județul Sălaj¹². În ceea ce privește Administrația în România de după Trianon, până în anul 1950, localitățile sunt împărțite în comune rurale și comune urbane, astfel încât comunele rurale au fost alcătuite din mai multe sate, sau dintr-un singur sat, dacă acesta a fost capabil să suporte cheltuielile administrative. Diferă de organizarea administrativă maghiară, prin faptul că, dacă comuna rurală a fost alcătuită dintr-o singură localitate, acesta nu dispunea de organ comunal propriu ca și în cazul comunelor mici, din dreptul administrativ maghiar. De asemenea, în cadrul comunelor rurale au aparținut și comunele suburbane, care din punct de vedere al construcțiilor, sănătății, și ordinii au fost subordonate orașului de care aparțineau¹³.

Cele două războaie mondiale au afectat grav populația rurală din Plasa Carei, în anul 1920, ea a crescut față de anul 1910, cu doar 703 persoane. În cazul orașului Carei, populația a scăzut cu 81 de persoane. Aceasta se datorează mortalității ridicate în rândul soldaților, pierderile fiind mai mari decât în timpul celui de al Doilea Război Mondial. Ca o consecință, și natalitatea este mult mai scăzută în timpul Primului Război Mondial¹⁴.

Între anii 1924-1925, se formează pe teritoriul plasei colonii cu populație venită din Munții Apuseni, sau din alte localități a județului Satu Mare¹⁵. Varga E. Árpád pune în evidență fenomenul migrărilor concomitente, care au avut loc între Transilvania, Ungaria și România, în prima jumătate a secolului XX. Dacă în această perioadă migrările din Transilvania în România au fost mai frecvente, decât migrațiile din România în Transilvania, începând din anul 1945, acest raport se schimbă, accentuându-se migrațiile din România în Transilvania, în special în rândul populației române¹⁶. Astfel, se impune o nouă întrebare, și anume, în perioada anilor 1880-1941, cum au influențat schimbările administrativ-teritoriale evoluția etno-confesională a populației din Plasa Carei?

Un impact deosebit de important asupra evoluției demografice din Plasa Carei l-a avut factorul economico-social. Într-o zonă în care majoritatea populației lucrează în domeniul agriculturii, se declanșează criza agrară și totodată posibilitatea de emigrare în America, din această cauză mulți părăsesc aceste localități, reîntorcându-se doar o mică parte dintre cei plecați. Conform datelor prezentate de Ioan Bolovan, între anii 1899-1914, un număr de 382.045 de persoane au părăsit Transilvania, mutându-se în România sau America. Dintre ei, s-au reîntors 71.512 de persoane, după o ședere de câteva luni sau ani¹⁷.

Pentru mărirea terenului agricol, se procedează la asanarea bălții Ecsed, în urma căreia se stabilesc, în diferite comune, noi populații.

Aflată în deplină manifestare a procesului de industrializare, și în zona Carei, sunt înființate diferite întreprinderi, funcționarea cărora influențează numărul populației. Declanșate de fenomenul urbanizării, au loc migrații de populație din mediul rural spre mediul urban, în special în centre industriale. Varga E. Árpád menționează faptul că, înainte de Primul Război Mondial, urbanizarea a fost mai accentuată în partea nordică a Transilvaniei, centrele industriale fiind: Bihor, Cluj, Satu Mare, Baia Mare. Între anii 1931-1941, are loc o schimbare, urbanizarea fiind mai accentuată în partea sudică a Ardealului, în centre industriale ca: Brașov, Sibiu, Timișoara, Arad, Reșița. În lumina acestor informații, formulăm întrebarea, care sunt acei factori politici și economico-sociali care au influențat evoluția populației din Plasa Carei?

Metodologia cercetării

Cercetarea evoluției populației, a fost realizată, în cazul a 24 de localități rurale care au format Plasa Carei și orașul Carei, după schimbările administrativ-teritoriale din anul 1918¹⁸, pe parcursul întregului studiu operându-se cu numărul populației din acest teritoriu politic. Excepție prezentând cazul cercetării structurilor economico-sociale, când s-a operat cu Plasa Carei din timpul Austro-Ungariei. Analiza cuprinde intervalul

¹² V. Meruțiu, *Județele din Ardeal și din Maramureș până în Banat. Evoluția teritorială*, ed. Institutul de Arte Grafice "Ardealul", Cluj, 1929, p. 198.

¹³ În anul 1956 apare categoria, localitate asimilată urbanului, iar în 1968, în urma reformei administrative, apar comunele subordonate județelor, crește numărul orașelor, iar unele localități din marginea orașelor sunt subordonate orașelor. Varga E. Árpád, *op. cit.*, p. 181.

¹⁴ Thirring Lajos, *op. cit.*, p. 236.

¹⁵ Ioan German, *op. cit.*, p. 66.

¹⁶ Varga E. Árpád, *op. cit.*, p. 201.

¹⁷ Ioan Bolovan, *Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului XX*, ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, p. 19.

¹⁸ În 12 și 13 noiembrie 1918 administrația din județul Satu Mare trece în sub conducerea Consiliului Național Român, cf. *Dare de seamă asupra realizărilor înfăptuite în județul Satu Mare, 1933-1973*, p. 92.

anilor 1880–1941, perioadă când se produc modificări în hotarele plasei, și localitățile anume, în anul 1926 Curtușeni, Dindești, Irina, și Andrid sunt atașate Plasei Valea lui Mihai, iar în anul 1929 Dindești, Andrid și Irina sunt realipite plasei Carei. Începând din 1933, cele trei comune sunt din nou trecute la Plasa Valea lui Mihai¹⁹. Datorită colonizărilor de după Trianon, se constituie câteva așezări noi: Horea, Marna, Lucăceni, de aceea, pentru anul 1930, s-au analizat, împreună cu orașul Carei, 28 de localități. După 1941, Horea și Marna sunt realipite la Sanislău și Ciumești, iar despre Lucăceni nu avem date.

În lucrarea de față, se prelucreză datele referitoare la structura lingvistică / națională și religioasă, din recensămintele anilor 1880, 1900, 1910, 1920, 1930, 1941, cu scopul de a studia evoluția populației din Plasa Carei, prin folosirea datelor prezentate de Varga E. Árpád, date care în cazul anumitor localități, față de datele publicațiilor Institutului Statistic Maghiar, sunt recalculate pe teritoriul actual al României²⁰. În cadrul analizei s-a pornit de la ipoteza, conform căreia, un important factor, care a influențat semnificativ evoluția populației din localitățile plasei, este configurația etnică, evoluția unui grup etnic dintr-o localitate, diferind de evoluția populației din altă localitate, și în funcție de statutul ei de majoritate sau minoritate, pe care o are în cadrul localității.

Studiul se realizează prin metoda corelației a doi indicatori: limba maternă / apartenența națională și confesiune / religie, care se poate aplica, în special, în cazul populației române, care, în zona studiată, este în majoritate de confesiune greco-catolică. În afară de populația română, și o parte din populația ucraineană este de religie greco-catolică, așa numiții ruteni. Prezența acestora în munții Maramureșului, se datează încă din secolul al XVIII-lea, participând și la repopularea Comitatului Satu Mare. Ei, cu timpul, au fost asimilați de populația maghiară²¹. În cazul Plasei Carei ponderea rutenilor este din punct de vedere statistic nesemnificativ. Este incertă situația maghiarilor și germanilor. În timpul reformei, marea majoritate a populației din această zonă se convertește la această confesiune, astfel încât, în secolul al XVII-lea, Sătmăru a devenit un puternic centru al protestantismului. În perioada contrareformei însă, în secolul XVIII-lea, dar în special, începând cu secolul XIX-lea, când se fondează Episcopia Romano-Catolică din Satu Mare (anul 1804), mulți se reconvertesc la romano-catolicism. Dacă în anul 1808, numărul enoriașilor din dieceză a fost 52.828, până în anul 1900, au devenit 142.094 de persoane²². Cu referire la originea populației germane, știm despre colonizările care au avut loc în această zonă, între anii 1712–1838, când datorită familiei Károlyi s-au stabilit un număr semnificativ de șvabi, atât în sate nepopulate, cât și în sate cu o populație maghiară și română. În perioada colonizărilor, s-au așezat în jur de 2.072 de familii, în 31 de comune, dintre care cei mai mulți în localitățile: Carei, Ardud, Mofinu Mare, Urziceni, Căpleni²³. Deși nu sosesc toți de pe acel teritoriu vechi al Württembergului, Oberschwaben, ci în mare parte din părțile sud-vestice și vestice ale Germaniei, chiar și din Elsas și Lotaringhia, sunt denumiți de către locuitorii acestei zone, șvabi.

Despre prezența evreilor, știm că în a doua jumătate a secolului al XIX-lea au avut loc emigrări masive din Galiția și Rusia. Evreii astfel veniți, s-au stabilit în comitatele din nordul și vestul Transilvaniei.²⁴

Menționăm, că pentru cercetarea etno-confesională a populației din Plasa Carei, s-au utilizat următorii indicatori: sporul real exprimat în procente, rata anuală medie în procente, raportate la mijlocul perioadelor de zece ani, numărul și ponderea populației.

Evoluția populației din Plasa Carei, sub aspectul metodologic al recensămintelor

Recensămintele realizate în perioada anilor 1880–1941, de către autoritățile maghiare și române trec prin mai multe schimbări metodologice. După pactul dualist (1867), recensământul anului 1880, este al doilea recensământ realizat de către autoritățile maghiare (s-a mai efectuat unul în 31 decembrie 1869), și totodată primul care surprinde structura populației, pe naționalități, utilizând criteriul limbii materne. Toate recensămintele maghiare din intervalul anilor 1880–1910, înregistrează apartenența națională, folosind în exclusivitate criteriul limbii materne, utilizarea ei trecând prin anumite modificări metodologice. Dacă în recensământul anului 1880, nu se înregistrează numărul copiilor încă neștiutori să vorbească, și numărul mușilor, doar într-o rubrică separată, în anii următori numărul acestor persoane se introduce în rândul

¹⁹ Ioan German, *op. cit.*, p. 13.

²⁰ Varga E. Árpád, *Szatmár megye településeinek etnikai (anyanyelvi/nemzetiségi) adatai 1850 / 1880–1992, Szatmár megye településeinek felekezeti adatai 1850/ 1869–1992*, cf. www.kia.hu.

²¹ Varga E. Árpád, *Fejezetek a jelenkori Erdély népesedéstörténetéből*, ed. Püski, Budapest, 1998, p. 51.

²² *A szatmári Püspöki Egyházmegye emlékkönyve fennállásának századik esztendejébe (Schematismus centenarius) 1804–1904*, Szatmáron, 1904, A "Pázmány – Sajtó" nyomtatása, p. 338.

²³ Vónház István, *A Szatmármegyei német telepítés*, Kiadja Merli Rudolf bubesheim plébános, 1997 p. 48.

²⁴ Sorina Paula Bolovan, *op. cit.*, p. 55.

populației vorbitoare de o anumită limbă maternă. În anul 1890, în cazul acestor copii, se înregistrează limba maternă a mamei, iar în anii 1900, 1910 “pentru copiii care încă nu știu să vorbească și pentru muți, ca limbă maternă, se înregistrează acea limbă care este vorbită de către membrii familiei acasă, în mod sistematic”²⁵.

Metodologiei recensămintelor din acești ani i se mai reproșează, faptul că limba izraelită, nu a fost considerată o limbă vie, evreii fiind introduși, conform raportului recensământului din anul 1910, printre vorbitorii de limbă maternă maghiară, germană, eventual ruteană sau slovacă: ”în general, unde evreii trăiesc printre valahi și sârbi, în mare parte se declară maghiari, în timp ce în mediu slovac și rutean își păstrează în mare măsură jargonul stricat nemțesc, sau în unele cazuri preschimbă în limba slovacă sau ruteană, iar, acolo unde în cadrul populației sunt mai mulți maghiari, și evreii se declară în mai mare procent maghiari”²⁶. Asemănătoare este situația vorbitorilor de limba maternă română, numărul lor fiind introdus în rubrica de “altă naționalitate”.

Analizând evoluția numerică a populației din Plasa Carei, între anii 1880-1910, constatăm o tendință de creștere de la 38.957 de persoane la 52.139, structura confesională / religioasă a populației, relevând o creștere în cadrul tuturor confesiunilor. Această dinamică se poate observa și în cazul ponderii, cu mici excepții. În tabelul următor se prezintă evoluția confesională / religioasă a populației exprimată în procente.

Anul	Total-numeric	Ortodocși	Greco-catolici	Reformați	Evangelici	Romano-catolici	Mozaiici
1880	38957	0,04%	30,23%	23,98%	0,75%	37,09%	7,84%
1890	43591	0,01%	29,39%	24,32%	0,54%	38,73%	6,98%
1900	49742	0,22%	29,56%	23,79%	0,51%	39,90%	6,50%
1910	52139	0,09%	29,85%	23,41%	0,50%	39,98%	6,12%

Evoluția relativ liniară, prezentă în cazul ponderii confesiunilor nu se constată și în cazul apartenenței lingvistice. Există o scădere treptată atât în ponderea acelor persoane care se declară de limbă maternă română, de la 17,96% în anul 1880, la 13,15% în 1910, cât și în rândul acelor care se declară de limbă maternă germană, de la 14,97% în anul 1880 la 0,62% în anul 1910. Totodată se constată o creștere bruscă în rândul persoanelor cu limba maternă maghiară, de la 66,58% în anul 1880 la 86% în anul 1910. Calculând sporul real în procente, raportat la mijlocul perioadelor de zece ani, se poate constata că în cazul maghiarilor, cele mai ridicate valori se ating între anii 1890-1900, cu un spor de 19,6% și din anul 1900 la 1910 la 12,92% (Anexa 1.). La aceeași concluzie ajunge și Ioan Bolovan, cercetând evoluția populației reflectate în recensămintele anilor 1880-1910, în cazul Transilvaniei. Cercetătorul ajunge la concluzia, conform căreia, ponderea maghiarilor a crescut considerabil, în timp ce a scăzut ponderea românilor și germanilor, aceasta fiind confirmată și prin utilizarea indicatorilor ca spor natural, spor real²⁷.

Referitor la Plasa Carei, constatăm că, declararea limbii materne, este în mare măsură influențată, de configurația etno-lingvistică a localității. Se prezintă schimbări în opțiunea pentru o anumită limbă maternă, în cea mai mare măsură, în cazul localităților cu o populație mixtă, majoritar maghiară și germană. De exemplu, structura etno-lingvistică a populației între 1880-1910, pentru localitatea *Foieni*, se prezintă în modul următor:

Anul	Total	Români	Maghiari	Germani
1880	1206	1,65%	8,62%	89,71%
1890	1336	0,82%	10,7%	88,39%
1900	1549	—	87,99%	11,94%
1910	1770	—	98,75%	1,24%

Aceeași situație, cu intensitate diferită este valabilă și pentru localitățile: *Moftinu Mare, Cămin, Urziceni, Căpleni, Petrești*, anii scăderii populației de limbă maternă germană, și concomitentă creștere a maghiarilor sunt

²⁵ Varga E. Árpád, *op. cit.*, p. 11.

²⁶ A magyar szent korona országainak 1910. évi népszámlálása. 6. rész. Végeredmények összefoglalása. Budapest, 1920, M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal 75. p. Cf. Varga Árpád *op. cit.*, p. 14.

²⁷ Conform datelor prezentate de Ioan Bolovan, numărul românilor a scăzut de la 55,07% la 53,74%, sporul natural fiind de 238.815 de locuitori, sporul real de 142.164 de locuitori, numărul maghiarilor, a crescut de la 25,05% la 31,6%, sporul natural fiind de 173.443 de persoane, sporul real de 219.272 persoane, numărul germanilor a scăzut de la 12,03% la 10,73%, sporul natural fiind de 51.649, sporul real de - 19.301. Ioan Bolovan, *op. cit.*, p. 15.

1890, 1900, iar pentru *Gbilvac*, se menține un număr ridicat de populație maghiară, creșterea numărului germanilor având loc doar sub administrația română.

În localitatea cu populație mixtă, *Tiream*, unde, cele trei etnii: română, maghiară și germană, sunt prezente într-un număr statistic semnificativ, schimbarea limbii materne este de asemenea vizibilă.

Anul	Total	Români	Maghiari	Germani
1880	1662	37,12%	7,64%	53,06%
1890	1838	31,28%	9,19%	58,16%
1900	2048	16,79%	42,87%	40,13%
1910	2339	15,47%	83,49%	0,51%

Din analiza datelor, se poate constata că în anii 1880-1890, ponderea maghiarilor, românilor și a germanilor evoluează într-un mod relativ liniar, având loc o scădere bruscă pentru ultimele două, în anii 1900-1910. În ceea ce privește structura confesională, se remarcă tendința de creștere la toate cele trei confesiuni: greco-catolică, romano-catolică, reformată. Situația este similară și în cazul localităților *Ciumești*, *Dindești*, și *Sanislău*.

În localitățile mixte maghiaro-române (populație majoritar maghiară), constatăm scăderea ponderii românilor în special în anii 1900, 1910, cum este cazul comunităților din *Andrid*, *Ghenc*, *Irina*, *Domănești*. În localitățile cu o populație preponderent română, cum este *Istrău*, *Portița Vezendi*, *Resighea*, se constată o stabilitate în dinamica populației române, numărul lor fiind aproape identic cu numărul greco-catolicilor. Tot în această categorie înșirăm localitățile *Moftinu Mic* și *Sânmiclăuș* care sunt așezări cu o populație majoritar română, greco-catolică, cu o pondere considerabilă de maghiari reformați. Deci, se constată că în aceste cazuri s-a păstrat evoluția relativ liniară atât în cazul limbii materne cât și în cazul confesiunii. Localitățile *Berveni*, *Berea*, *Curtuișeni*, sunt sate cu o populație maghiară, preponderent reformată, dar într-un număr redus sunt prezenți și greco-catolici, respectiv romano-catolici, numărul maghiarilor fiind mai mare decât numărul românilor și germanilor. Prezența românilor și germanilor este foarte redusă. În cazul localităților *Berveni* și *Curtuișeni*, numărul greco-catolicilor, în recensământul anului 1930, prin aplicarea criteriului de naționalitate, tinde să se egaleze cu numărul românilor.

În ceea ce privește populația evreiască, evoluția ei numerică este diferită în mediul rural de mediul urban. În orașul Carei se constată scăderea numărului persoanelor de religie mozaică între 1880-1890, cu 0,3%, rata medie anuală fiind de 0,03%, în următoarele decenii are loc o creștere, între anii 1900-1910, rata medie anuală fiind 0,22%. În mediul rural scădere pronunțată se constată în intervalul 1900-1910, cu 1,11%.

Dintr-o astfel de analiză reiese faptul că structura etno-lingvistică a localității, sau conlocuirea cu persoane de etnie diferită, este un factor important în formarea și declararea limbii materne. Menționăm, că nu se constată schimbarea limbii materne în localitățile cu o populație preponderent maghiară sau română, cazuri în care numărul celorlalte etnii este statistic nesemnificativ. Opțiunea în favoarea limbii maghiare, în cazul populației germane și române, se constată în special în acele localități unde există o populație mixtă, unde ei, intrând frecvent în contact cu locuitorii maghiari, au avut ocazia de a însuși limba puterii statale. Suntem de acord cu opinia lui Varga E. Árpád, conform căreia "surprinderea naționalității doar prin utilizarea criteriului limbii materne, în cazul unei populații bi-sau multi-lingvistice, a inclus posibilitatea răspunderii deviate de conținutul adevărat al întrebării, astfel datele lingvistice au conținut în afară de declararea de sine înțeleasă a apartenenței lingvistice, și acele declarații puțin unanime, provenite din efectele forțelor care atrag spre declararea limbii puterii statale"²⁸.

Poziția statisticii române a fost una critică, susținând că acest criteriu a favorizat națiunea politic dominantă. Conform opiniei demografului istoric Ioan Bolovan creșterea ponderii maghiarilor în cadrul populației din Transilvania, se explică: "fie prin asimilarea autohtonilor sau imigranților, fie prin colonizarea în Transilvania a populației maghiare adusă din alte părți ale Monarhiei"²⁹. Considerăm că asimilarea lingvistică, în special în cazul Plasei Carei, este o problemă complexă și trebuie studiată din mai multe puncte de vedere. De exemplu, o altă explicație interesantă este dată de un statistician de la Institutul Statistic din Budapesta, Kardhordó Károly, care analizând datele din zona Carei, ajunge la concluzia conform căreia scăderea bruscă a populației de limba maternă germană, în anul 1910, nu se poate datora în exclusivitate procesului de asimilare. Cercetătorul subliniază, că este posibil ca recenzorul, să nu fi considerat limba șvăbească ca fiind aceeași cu

²⁸ Varga Árpád, *op. cit.*, p. 13.

²⁹ *Ibidem*, p. 16.

limba literară germană³⁰. Conform cercetătorului german Josef Wolf, nu pentru toți, apartenența națională este o problemă esențială, de asemenea, nu toți pricep înțelesul recunoașterii apartenenței naționale, iar indivizii, recenzor sau recenzat au relaționarea lor specială, părerile și instrumentarul propriu pentru întrebări³¹. În acest sens, rezultatele recensământului sunt în mare măsură influențate de părerile, modul de relaționare dintre întrebător și întreat, putând interveni distorsiuni în cursul comunicării.

Analizând datele recensămintelor realizate sub administrația română, constatăm schimbarea structurii etno-confesionale, chiar în cazul localităților care în intervalul 1880-1910, sunt mixte, cu o populație majoritar maghiară. Astfel, dacă până acum, a existat tendința de aderare la limba maternă maghiară, în anii 1920 și 1930, există preferința pentru naționalitățile sprijinite de guvernul român: română și germană, atât în cazul folosirii criteriului de limbă maternă cât și în cazul celui de naționalitate.

Recensământul din anul 1920, realizat pentru pregătirea reformelor administrative și a dreptului de vot, a fost des criticat atât de către statisticienii maghiari cât și ulterior de către români. I se reproșează metodologia greșită, deoarece nu s-a efectuat prin metoda interogării oamenilor, din casă în casă, ci prin solicitarea cetățenilor la Primărie, prezentând o creștere bruscă a românilor și a germanilor. Datele recensământului reflectă faptul că s-au considerat, în afară de ruteni și sârbi, toți greco-catolici și ortodocși români, astfel nu s-a respectat dreptul individului de a-și afirma în mod liber apartenența națională. Această rezultă din asemănările în unele cazuri cu datele recensământului din anul 1910, fiind criticat de către statisticienii maghiari, de manipularea ulterioară a datelor: "Astfel a devenit populația secuiască ortodoxă sau greco-catolică de naționalitate română, și din această cauză în județul Satu Mare și în plasele nordice ale Bihorului numărul greco-catolicilor din anul 1910, este identic cu numărul populației române din 1920, iar în jurul Careiilor Mari numărul romano-catolicilor din anul 1910, este identic cu populația germană din anul 1920"³². Localitățile unde numărul germanilor din anul 1920, este identic cu numărul romano-catolicilor din anul 1910 sunt: *Urziceni, Ghenci, Ciumești, Foieni, Irina, Căpleni, Moftinu Mic, Petrești, Curtuișeni și orașul Carei*. Sunt localități unde numărul maghiarilor este identic cu numărul reformatilor din anul 1910, acestea fiind: *Moftinu Mare, Ciumești, Foieni, Cămin, Căpleni, Curtuișeni*. În localitățile *Moftinu Mare, Ghenci și Irina*, numărul românilor este identic cu numărul greco-catolicilor din anul 1910.

Recensământul din anul 1930, s-a realizat sub conducerea directorului Sabin Mănuilă și sociologului Dimitrie Gusti, și este primul recensământ în care s-a utilizat atât criteriul limbii materne cât și de naționalitate. Recensământului din acest an i se reproșează de către statisticienii maghiari, numărul redus al recenzorilor din cadrul minorităților³³. Față de recensământul anului 1920, populația din Plasa Carei crește numeric, iar față de recensămintele realizate sub administrația maghiară, are loc o schimbare în structura etnică a populației în special în cazul localităților mixte maghiaro-germane. După actul de la Trianon, populația totală din Plasa Carei împreună cu orașul Carei crește numeric, cu 3.451 de persoane, și cu un procent de 6,41% față de recensământul anului 1920. Față de anul 1910 are loc o schimbare în ceea ce privește raporturile dintre diferite grupuri etnice și lingvistice.

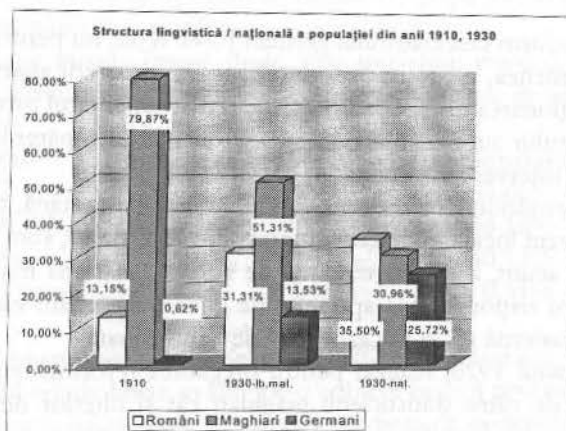
În graficul nr. 1 este reprezentată structura populației preponderente, a românilor, maghiarilor și germanilor, în procente, după criteriul limbii materne în anii 1910, 1930 și după criteriul de naționalitate în anul 1930, din comunele Plasei Carei, incluzând și orașul Carei. Menționăm că din numărul populației maghiare din anul 1910, este scăzut numărul populației mozaice.

³⁰ Varga E. Árpád, *op. cit.*, p. 47.

³¹ Josef Wolf, *op. cit.*, p. 44.

³² Varga E. Árpád, *op. cit.*, p. 24.

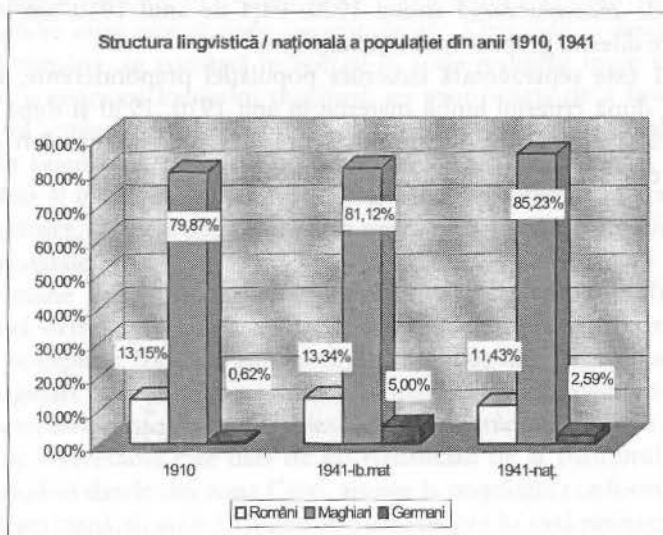
³³ *Ibidem*, p. 32.

Graficul Nr. 1

Din analiza graficului, se constată, în anul 1930, o creștere a ponderii românilor și a germanilor, față de anul 1910, în cazul aplicării ambelor criterii. Această creștere respectiv scădere este mai pronunțată în cazul criteriului de naționalitate. Mulți dintre cei care s-au declarat de limbă maternă maghiară, în 1930, se consideră de limbă maternă / naționalitate română respectiv germană. Această evoluție neliniară în ponderea celor trei grupuri etno-lingvistice se manifestă în special în localitățile mixte, care în anul 1910, au o majoritate maghiară. În localitățile cu o populație greco-catolică relativ redusă, care între 1880-1910, sunt așezări cu o majoritate maghiară și germană, în anul 1930, se constată o mare diferență între cei care se declară de limba maternă maghiară și cei care se identifică de naționalitate maghiară. Aceasta deoarece, unii dintre germani și români, care își declară limba maternă maghiară optează pentru naționalitatea germană respectiv română. Aceste localități sunt: *Moșinu Mare, Ghenci, Dindești, Andrid, Carei, Irina, Căpleni, Tîream, Sanislău, Curtușeni, Bervenii, Petrești, Urziceni, Cămin, Ghiblaci*.

Recensământul din anul 1941, efectuat de către autoritățile maghiare, s-a realizat prin utilizarea atât a criteriului limbii materne cât și a naționalității. În ceea ce privește atitudinea populației față de cele două criterii, constatăm o situație diferită față de recensământul anului 1930. Graficul nr. 2. prezintă evoluția populației române, maghiare și germane, exprimată în procente, referitoare la Plasa Carei, pentru anul 1941, după cele două criterii limba maternă și naționalitate, împreună cu evoluția lingvistică din anul 1910. De asemenea, pentru anul 1910 din numărul maghiarilor este scăzut numărul mozaicilor.

Graficul Nr. 2

Din acest grafic reiese faptul că, în anul 1941, ponderea acelor persoane care au limba maternă română respectiv germană este mai ridicată decât ponderea membrilor acestor naționalități. Iar, în ceea ce privește populația maghiară, ponderea lor este mai mare în cazul criteriului de naționalitate. Aceasta este

confirmată și de sporul real al populației exprimat în procente, precum și de sporul real anual în procente, raportate la mijlocul intervalul anilor 1930-1941 (Anexa nr 1).

Conform aprecierilor făcute de Oficiul Central Statistic, la o mică parte a populației, declarația limbii materne, în cazul recensămintelor anterioare, corespunde cu declarația naționalității din anul 1941. Acesta este explicat prin faptul că, acele persoane s-au declarat de naționalitate maghiară, în timpul recensământului din anul 1910, care au fost bilingve. Ei, în anul 1941, se declară de naționalitate maghiară, iar ca limbă maternă se înregistrează limba învățată în familie³⁴. Datele relevă faptul că, creșterea populației maghiare se realizează în toate localitățile din Plasa Carei, inclusiv în satele preponderent românești, dar într-o proporție redusă.

Referitor la evrei, din anul 1920, are loc o scădere pronunțată, în cazul orașului Carei, între 1920-1930, se înregistrează o scădere de 1,51%, între 1941-1930 după criteriul limbii materne 6,73%, rata anuală fiind 0,67%, iar după naționalitate 13,58%, cu rata anuală medie de 1,35% (Anexa 1). Acesta se datorează și faptului că în cazul evreilor, în anul 1941, domină numărul acelor persoane, care, se declară de naționalitate evreiască față de cei cu limba maternă izraelită. În mediul rural, în anul 1930, numărul celor care se declară de limba maternă izraelită este asemănător cu numărul celor care se identifică cu naționalitatea evreiască. În anul 1941, este, la fel ca și în cazul orașului Carei, mai mare, numărul celor care aderă la naționalitatea evreiască, scăderea numărului evreilor nefiind așa de pronunțată ca în cazul orașului Carei, rata anuală între 1930-1940 fiind doar 0,09%. Menționăm că marea parte a evreilor locuiește în mediul urban.

În urma analizei evoluției populației din Plasa Carei, se constată faptul că, aplicarea criteriului apartenenței naționale a favorizat, atât în cazul recensământului din anul 1930, cât și în cazul celui din anul 1941, națiunea politic dominantă. Deci, în cazul celor două țări (Austro-Ungaria – după Trianon, Ungaria și România), în zona studiată și indiferent de criteriile aplicate pentru surpinderea naționalității, puterea statală a avut un impact asupra declarării identității naționale a indivizilor. Astfel, putem afirma, conform opiniei mai multor specialiști și după experiența statistică a mai multor state, faptul că metoda cea mai adecvată pentru realizarea unui recensământ, este aplicarea criteriului limbii materne, împreună cu cel al apartenenței naționale. Trebuie însă să menționăm faptul că, criteriile aplicate în recensăminte au influențat doar parțial evoluția etnolingvistică și națională a populației. Foarte importanți factori fiind migrațiile care au avut loc din motive economice, precum și din cauza schimbărilor de putere.

Mobilitate teritorială în Plasa Carei, în perioada 1880-1941

În afară de metodologia recensămintelor, care implică modul de întocmire și aplicare a chestionarelor, prelucrarea datelor, precum și utilizarea criteriilor de investigare a apartenenței naționale: limba maternă și naționalitate, ceea ce au mai influențat considerabil configurația etnică a acestei zone, sunt migrațiile, provocate de factori politici, economici și sociali.

Conform studiilor efectuate de Sorina Bolovan, desființarea relațiilor feudale prin patentele din anii 1853-1854, care au favorizat introducerea structurilor capitaliste în aceste zone, în special în ceea ce privește agricultura, precum și perioada fără războaie, au avut efect benefic asupra populației, declanșând așa numita "explozie demografică". Astfel, în perioada anilor 1858-1870, populația Transilvaniei (teritoriul actual) a crescut cu 558.068 persoane, care înseamnă o creștere de 15,2%³⁵. După un regres în anul 1880 de 3,4%, datorită epidemiei de holeră care a bătut între 1871-1880, dar și din cauza epidemiilor în rândul copiilor: variolă, difterie, tuse convulsivă, etc., începând din 1880, populația Transilvaniei, înregistrează din nou o creștere³⁶. Această creștere a populației este valabilă și la nivelul localităților Plasei Carei. Între 1880-1890, populația din localitățile plasei, împreună cu orașul Carei, crește cu un procent de 11,22%, sporul real anual fiind de 1,12%. În mediul rural creșterea este mai mare decât în mediul urban, populația satelor din plasă prezentând o creștere de 12,95%, în timp ce în orașul Carei doar 7,32%. Această creștere se constată și în intervalul anilor 1890-1900, când populația din localitățile plasei, împreună cu Carei, crește cu 13,18% (Anexa 1). Conform specialiștilor, începând din anul 1880, se pun bazele procesului de industrializare, care se manifestă prin sporirea investițiilor industriale, și a suprafețelor de pământ. În ceea ce privește zona plasei Carei, din cauza asanării bălții Ecsed, terminată în jurul anului 1900, datorită câștigării de noi terenuri agricole, se constată stabilirea de noi populații în diferite localități. Balta Ecsed, s-a situat într-o formă elipsoidă, în cele două părți ale râului Crasna (Veche), alcătuind două bălți, cea mică fiind pe teritoriul Ungariei de azi, cea mare

³⁴ *Ibidem*, p. 39.

³⁵ Sorina Bolovan, *op. cit.*, p. 46.

³⁶ *Ibidem*, p. 47.

confirmată și de sporul real al populației exprimat în procente, precum și de sporul real anual în procente, raportate la mijlocul intervalului anilor 1930-1941 (Anexa nr 1).

Conform aprecierilor făcute de Oficiul Central Statistic, la o mică parte a populației, declarația limbii materne, în cazul recensămintelor anterioare, corespunde cu declarația naționalității din anul 1941. Acesta este explicat prin faptul că, acele persoane s-au declarat de naționalitate maghiară, în timpul recensământului din anul 1910, care au fost bilingve. Ei, în anul 1941, se declară de naționalitate maghiară, iar ca limbă maternă se înregistrează limba învățată în familie³⁴. Datele relevă faptul că, creșterea populației maghiare se realizează în toate localitățile din Plasa Carei, inclusiv în satele preponderent românești, dar într-o proporție redusă.

Referitor la evrei, din anul 1920, are loc o scădere pronunțată, în cazul orașului Carei, între 1920-1930, se înregistrează o scădere de 1,51%, între 1941-1930 după criteriul limbii materne 6,73%, rata anuală fiind 0,67%, iar după naționalitate 13,58%, cu rata anuală medie de 1,35% (Anexa 1). Acesta se datorează și faptului că în cazul evreilor, în anul 1941, domină numărul acelor persoane, care, se declară de naționalitate evreiască față de cei cu limba maternă izraelită. În mediul rural, în anul 1930, numărul celor care se declară de limba maternă izraelită este asemănător cu numărul celor care se identifică cu naționalitatea evreiască. În anul 1941, este, la fel ca și în cazul orașului Carei, mai mare, numărul celor care aderă la naționalitatea evreiască, scăderea numărului evreilor nefiind așa de pronunțată ca în cazul orașului Carei, rata anuală între 1930-1940 fiind doar 0,09%. Menționăm că marea parte a evreilor locuiește în mediul urban.

În urma analizei evoluției populației din Plasa Carei, se constată faptul că, aplicarea criteriului apartenenței naționale a favorizat, atât în cazul recensământului din anul 1930, cât și în cazul celui din anul 1941, națiunea politic dominantă. Deci, în cazul celor două țări (Austro-Ungaria – după Trianon, Ungaria și România), în zona studiată și indiferent de criteriile aplicate pentru surpinderea naționalității, puterea statală a avut un impact asupra declarării identității naționale a indivizilor. Astfel, putem afirma, conform opiniei mai multor specialiști și după experiența statistică a mai multor state, faptul că metoda cea mai adecvată pentru realizarea unui recensământ, este aplicarea criteriului limbii materne, împreună cu cel al apartenenței naționale. Trebuie însă să menționăm faptul că, criteriile aplicate în recensăminte au influențat doar parțial evoluția etnolingvistică și națională a populației. Foarte importanți factori fiind migrațiile care au avut loc din motive economice, precum și din cauza schimbărilor de putere.

Mobilitate teritorială în Plasa Carei, în perioada 1880-1941

În afară de metodologia recensămintelor, care implică modul de întocmire și aplicare a chestionarelor, prelucrarea datelor, precum și utilizarea criteriilor de investigare a apartenenței naționale: limba maternă și naționalitate, ceea ce au mai influențat considerabil configurația etnică a acestei zone, sunt migrațiile, provocate de factori politici, economici și sociali.

Conform studiilor efectuate de Sorina Bolovan, desființarea relațiilor feudale prin patentele din anii 1853-1854, care au favorizat introducerea structurilor capitaliste în aceste zone, în special în ceea ce privește agricultura, precum și perioada fără războaie, au avut efect benefic asupra populației, declanșând așa numita "explozie demografică". Astfel, în perioada anilor 1858-1870, populația Transilvaniei (teritoriul actual) a crescut cu 558.068 persoane, care înseamnă o creștere de 15,2%³⁵. După un regres în anul 1880 de 3,4%, datorită epidemiei de holeră care a bătut între 1871-1880, dar și din cauza epidemiilor în rândul copiilor: variolă, difterie, tuse convulsivă, etc., începând din 1880, populația Transilvaniei, înregistrează din nou o creștere³⁶. Această creștere a populației este valabilă și la nivelul localităților Plasei Carei. Între 1880-1890, populația din localitățile plasei, împreună cu orașul Carei, crește cu un procent de 11,22%, sporul real anual fiind de 1,12%. În mediul rural creșterea este mai mare decât în mediul urban, populația satelor din plasă prezentând o creștere de 12,95%, în timp ce în orașul Carei doar 7,32%. Această creștere se constată și în intervalul anilor 1890-1900, când populația din localitățile plasei, împreună cu Carei, crește cu 13,18% (Anexa 1). Conform specialiștilor, începând din anul 1880, se pun bazele procesului de industrializare, care se manifestă prin sporirea investițiilor industriale, și a suprafețelor de pământ. În ceea ce privește zona plasei Carei, din cauza asanării băii Ecsed, terminată în jurul anului 1900, datorită câștigării de noi terenuri agricole, se constată stabilirea de noi populații în diferite localități. Balta Ecsed, s-a situat într-o formă elipsoidă, în cele două părți ale râului Crasna (Veche), alcătuind două bălți, cea mică fiind pe teritoriul Ungariei de azi, cea mare

³⁴ *Ibidem*, p. 39.

³⁵ Sorina Bolovan, *op. cit.*, p. 46.

³⁶ *Ibidem*, p. 47.

în România³⁷. Încercări pentru asanarea bălții s-au făcut încă în secolul al XVIII-lea, la cererea contelui Károlyi Ferencz, iar mai târziu sub conducerea lui Károlyi Antal, însă în anul 1785 procesul se întrerupe. Din anul 1880, muncile de asanare sunt continuate, și au reușit datorită unei asociații fondate în 1889, în acest scop, având în frunte pe Károlyi Tibor³⁸. În această zonă, s-a dezvoltat o viață specifică zonei. În afară de principala ocupație în agricultură, datorită zonei mlăștinoase au practicat și munci care suplineau veniturile cum sunt pescuitul, tăierea stufului și nadei. Datorită însă procesului de asanare și a sistemului politico-social, viața oamenilor s-a modificat considerabil în această parte a zonei Careiului. Lovassy Sándor menționează 17 comune ale căror hotare, în anii 1890-1900 (ultimii ani de asanare), au atins balta. Pe teritoriul actual al României acestea sunt: Domănești, Moftinu Mic, Berveni, Cămin și Căpleni³⁹.

Conform menționărilor lui Varga E. Árpád, asanarea bălții Ecsed a influențat evoluția numerică a populației în anii 1900-1910, în următoarele localități: Berveni (populația a crescut cu 547 persoane), Urziceni (cu 309), Cămin (cu 182), și Domănești (cu 221), iar din 1890-1900 în Moftinu Mic (cu 325). În tabelul de mai jos, este prezentată evoluția populației din aceste localități, cu ajutorul indicatorului sporului real anual exprimat în procente.

Localitatea/ intervalul de ani	Berveni	Urziceni	Cămin	Domănești	Moftinu Mic
1880-1890	0,39%	0,33%	0,66%	2,65%	2,13%
1890-1900	2,03%	1,8%	1,17%	3,44%	2,22%
1900-1910	2,78%	1,93%	1,85%	2,03%	

Conform tabelului, un număr mare de oameni s-a stabilit în localitățile Berveni, Urziceni, Cămin, deja între anii 1890-1900. De asemenea, rata anuală medie a creșterii populației este destul de ridicată și în cazul localităților Domănești și Moftinu Mic, începând din anii 1880-1890. Din analiza etno-confesională a populației din aceste localități, reiese că în Berveni, între 1890-1900, s-au așezat în majoritate maghiari reformați, iar între 1900-1910, maghiari greco-catolici. În Urziceni, între 1890-1900, s-au stabilit maghiari romano-catolici, iar între 1900-1910, maghiari greco-catolici. În Cămin, s-au așezat maghiari romano-catolici, între 1890-1910, iar în Moftinu Mic maghiari reformați. În Domănești între 1890-1910, au sosit maghiari greco-catolici și reformați. Aceeași este situația și în cazul localităților Urziceni și Cămin, în care, în anul 1930 crește numărul germanilor. Stabilirea populației în localitățile unde s-au câștigat noi terenuri este strâns legat, de problema crizei agrare, care a caracterizat sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Criza pământului a provenit în mare măsură din sistemul de moștenire, care la români și la maghiari, consta din împărțirea egală a pământului, copiilor. Un sistem de moștenire diferit aveau șvabii, în cazul cărora, lotul de pământ era moștenit de către un singur copil. Însă, de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului XX, locul acestui sistem, este preluat de sistemul divizării egalitare. Conform explicației date de Sorina Bolovan, această criză agrară se datorează faptului că, numărul mare al populației din anii 1870, ajunsă la maturitate, a contribuit la accentuarea divizării pământului prin moștenire⁴⁰.

Ceea ce a agravat situația precară a țăranimii din zona Carei, a fost extinderea proprietăților moșierești. O mare parte a pământurilor fiind în mâinile marilor proprietari, cum au fost: Solymossy István (Ciumești, dar a avut părți și la Foiene și la Sanislău), descendenții lui Domahidy Sándor (Domănești), Domahidy Elemér (Domănești), Falussy Árpád (Andrid), Strobencz Péter (Andrid, Balási József (Curtuișeni, a avut pământ și în Dindești), Irinyi Tamás (Irina, 800 k.h (1 k. hold este 0,5754 Ha)), Boér Endre (Petrești, are poprietate și în Curtuișeni, 1300 m. hold (1m. hold este 0,43 Ha), Károlyi Gyula (Carei, a avut pământ și în Petrești, Ciumești, Berveni etc.), Károlyi József (Sanislău, 10.013 (1 k.hold este 0,5754 Ha)) etc⁴¹. Inclusiv terenurile nou câștigate, erau cumpărate de către moșieri, crescând astfel numărul muncitorilor agricoli, și dezvoltându-se o formă specială a proletariatului agricol⁴². Din analiza structurii economico-sociale a

³⁷ Despre mărimile bălții opiniile diferă: conform lui Mikovinyi Sámuel, în anul 1730, lungimea ei a fost 58,5 km, lățimea 33,5 km, Vályi András menționează lungimea de 62,5 km, lățimea 16,7km. Cf. Farkas József, *op. cit.*, p. 42.

³⁸ Numele asociației: „Ecsedi-láp lecsapoló és Szamos bal parti ármentesítő és belvizszabályozó társulat”, Berey József, *Az Ecsedi-láp*, cf. Borovszky Samu, *Magyarország vármegyéi és városai, Szatmár vármegyéi*, p. 30.

³⁹ Lovassy Sándor, *Az Ecsedi-láp és madárvilága fennállása utolsó évtizedeiben*. Budapest, 1931, p. 19-24, cf. Farkas József, *op. cit.*, p. 66.

⁴⁰ Sorina Bolovan, *op. cit.*, p. 49.

⁴¹ Borovszky Samu, *op. cit.*, p. 320.

⁴² Farkas József, *op. cit.*, p. 36.

populației din Plasa Carei (teritoriul fostei plase din Austro-Ungaria) de la începutul secolului XX se constată faptul că majoritatea populației active lucrează în domeniul agriculturii, în anul 1900 un procent de 81,74% iar în 1910, 79,02%⁴³. Datorită acestei crize a pământului și a exploziei demografice din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, la sfârșitul secolului și începutul secolului XX, din Transilvania, au loc migrații spre România și Statele Unite ale Americii. Aceste migrații au afectat evoluția numerică a Transilvaniei, ritmul creșterii populației diminându-se, creșterea fiind de 8%⁴⁴. În cazul comunelor rurale din Plasa Carei rata medie anuală între 1900-1910, este de 0,48%, considerabil mai redusă decât cea de 1,32%, între 1890-1900, și 1,29% în perioada 1880-1890 (Anexa 1.). Conform specialiștilor, dacă la sfârșitul secolului XIX au loc migrații spre România, la munci sezoniere, de la începutul secolului XX populația se îndreaptă spre America⁴⁵. În Comitatul Satu Mare între 1899-1913, au migrat în România un număr foarte redus de persoane, în total: 102 persoane. Migrația în America în cazul comitatului Satu Mare, ca și în întreaga Transilvania a fost considerabilă între anii 1904-1907. În acești ani, au emigrat 10.080 persoane. Scăderea numărului emigranților din anul 1908, se datorează crizei din industria fierului și oțelului din anul 1907⁴⁶. La sfârșitul anului 1910, numărul populației din Comitatul Satu Mare este 250.831. Între 1899-1913, au emigrat din comitat 28.278 de persoane, din care s-au reîntors doar 6.504 de persoane. Majoritatea celor care au părăsit țara au avut ocupații în domeniul producției primare⁴⁷. Menționăm, că printre emigranți au fost indivizi aparținători celor trei grupuri etnice: români, maghiari, germani, ei fiind atrași de posibilitatea stabilirii în Canada. Iată un articol dintr-un ziar editat la New York: "David Reid C. O. Room 22, Stanley Block. În atenția dumneavoastră. Winnipeg, Manitoba, Canada. Unguri, care doriți să vă stabiliți în Canada, puteți primi 160 hold (1hold 50 ari) pământ arabil, situat pe teren plat, și care este sub lucrare, cu locuință și cu anexe gospodărești, jumătate recoltă de grâu pentru plată, la cumpărare se plătește doar 1 dolar pentru hold (50 ari), în bani cheș. Vă oferim cu plăcere informații, dacă vă adresați în limba maghiară la următoarea adresă: David Reid C. O. Room 22, Stanley Block, Winnipeg, Manitoba, Canada. Unguri care doresc să se gospodărească"⁴⁸.

Între 1890-1900, are loc o creștere considerabilă atât în rândul populației din comunele rurale ale Plasei Carei cât și în cazul orașului Carei. În urma revoluției industriale care se manifestă în această perioadă, se înființează noi fabrici, care prin oferta de noi locuri de muncă atrag populații din alte părți. În Plasa Carei (teritoriul din Austro-Ungaria) față de anul 1900, crește ponderea lucrătorilor în industrie, dacă în anul 1900 acesta este 8,3%, în anul 1910 este 9,7% din totalul populației active⁴⁹. Varga E. Árpád pune în evidență acele localități în care instituirea sau reducerea producției, unui punct de lucru, a influențat evoluția numerică a populației⁵⁰. În urma reducerii producției gaterelor din Ghilvac, după creșterea din anii 1890-1900, în anul 1910 se constată o diminuare a populației din Moftinu Mic și din Ghilvac, datorită părăsirii localității a unui număr de locuitori, romano-catolici maghiari și germani. În Resighea, între 1890-1900, se stabilesc producători de tutun, români greco-catolici.

Influențe asupra structurii etnice a populației le-au avut migrațiile, datorită schimbărilor politice. Thirring Lajos menționează faptul că în anul 1920, au migrat din România în Ungaria 199.788 de persoane dintre care 197.181 s-au născut pe teritoriile despărțite⁵¹. Dacă datele despre structura națională, din anul 1920, sunt criticate de către statisticieni, sunt însă acceptate ca fiind relativ reale, datele referitoare la mișcările generale ale populației, numărul total al populației din Transilvania în acest an fiind mai redus decât în anul 1910. Conform explicației date de Sabin Mănuilă, cauza principală, este numărul scăzut de natalitate care se datorează războiului, creșterii îmbolnăvirilor, a mortalității ridicate și numărului mare de refugiați și repatriați⁵². Pentru Plasa Carei, împreună cu orașul Carei, numărul populației totale este 52.139, cifră care este foarte apropiată cu cea din 1910, care este 52.058. În timpul Primului Război Mondial mortalitatea în rândul soldaților a fost deosebit de ridicată, mai mare decât în timpul celui de al Doilea Război Mondial, iar bărbații

⁴³ *Izvoare de demografie istorică*, Direcția Generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România vol. II, București, 1987, p. 420.

⁴⁴ Sorina Bolovan, *op. cit.*, p. 49, 50.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 50, 51.

⁴⁶ Sorina Bolovan *Ibidem*, p. 50.

⁴⁷ *Izvoare de demografie istorică*, Direcția Generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România..., p. 516, 706-722.

⁴⁸ *A bevándorló. (Szerk. Singer Mihály.)*, New York, N.Y., Passaic, N.J., és Pittsburg, PA., 1907. március 15-én, IV. Évfolyam, 21. és 22. szám. Cf. Frakas József, *op. cit.*, p. 31.

⁴⁹ *Izvoare de demografie istorică*, Direcția Generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România..., p. 420, 602.

⁵⁰ Varga E. Árpád, *Szatmár megye településeinek etnikai (anyanyelvi/nemzetiségi) adatai 1850 / 1880-1992, Szatmár megye településeinek felekezeti adatai 1850 / 1869-1992*, cf. www.kia.hu.

⁵¹ Thirring Lajos, *op. cit.*, p. 241.

⁵² Varga E. Árpád, *Fejezetek a jelenkori Erdély népesedéstörténetéből*, ed. Püski, Budapest, 1998, p. 26.

recrutați s-au aflat la vârsta ideală de procreare și de muncă. Pe teritoriul Austro-Ungariei, între anii 1914-1918, numărul nașterilor a fost cu 1,25 de milioane mai redus decât ar fi fost în condiții normale⁵³.

Odată cu procesul de schimbare a funcționarilor sosiți din alte părți ale României Mari, între anii 1924-1926, au loc colonizări de populație, care au confesiunea preponderent ortodoxă. Astfel, se constituie colonia Ianculești unde conform menționărilor lui Ioan German au sosit 99 de familii, moși din Munții Apuseni⁵⁴. În anul 1930 datele comunelor suburbane sunt înregistrate împreună cu datele orașului de care, din punct de vedere administrativ au aparținut, în acest caz de orașul Carei. O altă colonie este Lucăceni unde s-au așezat 176 de familii venite din comunele județului Satu Mare (azi aparținând jud. Maramureș): ex. Șișești, Dănești, Surdești⁵⁵, conform recensământului ei sunt români greco-catolici. În Horea au sosit 94 de familii din Munții Apuseni, români ortodocși. De asemenea, în Marna Nouă, sosesc 40 de familii tot din Munții Apuseni, români ortodocși. În Domănești sosesc 27 de familii din Maramureș⁵⁶, care conform recensământului sunt greco-catolici de limbă maternă preponderent maghiară și de naționalitate română. În afară de formarea acestor colonii s-au mai așezat familii și în alte localități: Tiream – 31 familii din Maramureș, Portița – 18 familii, sosite din Munții Apuseni, Sânmiclăuș – 18 familii sosite din Sălaj⁵⁷. Varga E. Árpád pune în evidență faptul că, procesul creșterii populației române în Transilvania, și schimbarea raporturilor etnice din orașe, se desfășoară după cel de al Doilea Război Mondial, prin migrații interne ale locuitorilor, veniți din alte părți ale României, și stabiliți în special în mediul urban⁵⁸.

În anul 1941, crește considerabil ponderea maghiarilor pe tot teritoriul Transilvaniei. Ca explicație pentru acest fenomen sunt, în afară de forța de atracție a puterii statale, și migrațiile provocate din cauza schimbărilor de putere. După alipirea Ardealului de Nord Ungariei, au avut loc migrații, interne și externe, în special în direcția orașelor mai mari⁵⁹. Deși Carei nu este considerat printre orașele mari, se constată creșterea populației maghiare și scăderea numărului românilor. Acest proces, în mare parte se datorează părăsirii localității de către un număr considerabil de populație ortodoxă, stabilită între 1924-1926, în Ianculești. De asemenea, se constată scăderea numărului greco-catolicilor. În anul 1941, în cazul așezărilor Marna Nouă și Horea nu mai sunt înregistrați ortodocși, doar 5 persoane la Ciumești. Așadar, după realipirea acestor părți Ungariei, mulți români, stabiliți după 1920, se reîntorc în locurile natale. Scăderea populației ortodoxe și greco-catolice este confirmată de sporul real exprimat în procente, precum și de rata anuală medie (Anexa nr. 2). Datele din recensămintele anilor 1920 și 1941, dau dovada de existența mișcărilor sau schimburilor de populație care au avut loc datorită schimbărilor de putere.

Concluzii generale

Din analiza datelor etno-confesionale, în cazul populației din comunele Plasei Carei reiese că, forțele de atracție a puterii statale în cazul celor două țări (Austro-Ungaria – după Trianon, Ungaria – și România), au avut influență asupra declarării identității naționale, privind ambele criterii: limba maternă și apartenența națională. S-a format astfel un grup de oameni cu identitate nesigură proveniți din localități mixte. Conform opiniei lui Josef Wolf, hotarul între membrii pasivi a unui grup național sau etnic și între cetățenii de altă naționalitate de multe ori nu se observă în actul de recunoaștere a recensământului ci în alte domenii ale vieții⁶⁰. Între anii 1880-1941, pe teritoriul studiat se schimbă de două ori puterea statală, cele două războaie mondiale și nesiguranța, au avut efecte asupra declarării identității naționale a populației, devenită din acest punct de vedere politic influențată. Dinamica demografică între 1880-1941, nu este liniară prezentând o scădere în ritmul creșterii populației între 1900-1910, din cauza emigrărilor masive în America provocate de criza agrară, și în anul 1920, datorită pierderilor din război. De asemenea, semnificative sunt migrațiile cauzate de schimbările de putere. În această perioadă au loc migrații în primul rând din motive economice, atât înainte de 1920, cât și după. Înainte de Trianon migrațiile au avut loc datorită măririi terenurilor agricole în urma

⁵³ Thirring, *op. cit.*, p. 236.

⁵⁴ German Ioan, *op. cit.*, p. 68.

⁵⁵ *Ibidem*, p. 68.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 68.

⁵⁷ *Ibidem*, p. 68.

⁵⁸ Varga E. Árpád, *op. cit.*, p. 195.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 39.

⁶⁰ Josef Wolf, *op. cit.*, p. 44.

asanării Bălții Ecsed, și în urma procesului de industrializare. După Primul Război Mondial, s-au desfășurat migrații în rândul populației românești prin care s-au format noi localități. Considerăm că intervalul de ani, în care s-a cercetat populația din zona Carei, este o perioadă semnificativă, manifestându-se efectele ideologiei naționalismului, care a declanșat două războaie mondiale. Din acest punct de vedere se ivește o nouă întrebare și anume în ce măsură a pătruns ideologia naționalismului în politica celor două state, în special cu privire la colonizări de populații. Pentru a răspunde la o astfel de întrebare, cercetarea datelor din recensăminte se dovedește a fi insuficientă, acestea furnizând doar puncte de pornire în studiul structurii etno-confesionale a populației, a identității grupale și a situației economico-sociale.

Bibliografie:

- Bähr Jürgen, *Bevölkerungsgeographie*, ed. Eugen Ulmer, Stuttgart, 1997;
- Bolovan Ioan, *Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului XX*, ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000;
- Bolovan Sorina Paula, *Familia în satul românesc din Transilvania*, ed. Centrul de Studii Transilvănene, Fundația Culturală Română, Cluj-Napoca, 1999;
- Borovszky Samu, *Magyarország vármegyéi és városai*, Szatmár vármegye, f.a.;
- Dare de seamă asupra realizărilor înfăptuite în județul Satu Mare, 1933-1973*;
- Izvoare de demografie istorică*, Direcția Generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România, vol. II, Secolul al XIX-lea-1914, Transilvania, București, 1987;
- Farkas József, *Fejezetek az Ecsedi-láp gazdálkodásához*, Debrecen, 1982;
- German Ioan, *Plasa Carei, Județul Sălaj*, ed. Librăria și tipografia Cultura, Societate Cooperativă Carei, 1938;
- Meruțiu V., *Județele din Ardeal și din Maramureș până în Banat. Evoluția teritorială*, ed. Institutul de Arte Grafice "Ardealul", Cluj, 1929;
- A szatmári Püspöki Egyházmegye emlékkönyve fennállásának századik esztendejébe (Shematismus Centenarius) 1804-1904, A "Pázmány – Sajtó" nyomtatása, Szatmáron, 1904;
- Thirring Lajos, *Magyarország népessége 1869-1949 között*, cf. „Magyarország történeti demográfiája”, Szerkesztette Kovacsics József, Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1963;
- Varga E. Árpád, *Fejezetek a jelenkori Erdély népesedéstörténetéből*, ed. Püski, Budapest, 1998;
- Varga E. Árpád, Szatmár megye településeinek etnikai (anyanyelvi/ nemzetiségi) adatai 1850 / 1880-1992, Szatmár megye településeinek felekezeti adatai 1850/ 1869-1992, cf. www.kia.hu;
- Wolf Josef, *Deutsche Minderheiten in Südosteuropa im Umbruch*, Die Volkszählungen, 1990-1992;
- Vonház István, A Szatmármegyei német telepítés, Kiadja Merli Rudolf plébános, Bubesheim, 1997;

Anexa 1 – Evoluția etno-lingvistică și națională a populației din zona Carei

Comunele rurale din Plasa Carei

Sporul real în procente						Rata anuală medie în procente				
Între anii	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei
1880lb.mat.-1890lb. mat	12,95%	3,98%	8,65%	0,32%		1,29%	0,4%	0,9%	0,03%	
1890lb. mat.-1900lb. mat.	13,23%	0,47%	21,63%	-8,71%		1,32%	0,04%	2,16%	-0,9%	
1900lb. mat.-1910lb. mat	4,83%	-3,63%	16,17%	-7,7%		0,48%	-0,36%	1,61%	-0,8%	
1910lb.mat.-1920lb.mat	1,93%	16,71%	-54,95%	38,7%		0,19%	1,67%	-5,5%	3,87%	
1920naț.-1930naț.	7,09%	3,61%	6,53%	-4,7%	-0,002%	0,7%	0,36%	0,7%	-0,47%	0
1930nat.-1941nat.	4,09%	-20,04%	54,78%	-27,98%	-0,95%	0,4%	-2%	5,5%	-2,8%	-0,09%
1930lb.mat.-1941lb.mat.	4,09%	-14,46%	31,37%	-11,34%	-0,74%	0,4%	-1,44%	3,13%	-1,13%	-0,07%

Orașul Carei

Sporul real în procente						Rata anuală medie în procente				
Între anii	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei
1880lb. mat.-1890lb.mat.	7,32%	1,70%	5,60%	-0,09%		0,73%	0,17%	0,56%	-0,009%	
1890lb.mat.-1900lb.mat.	13,21%	-1,88%	15,08%	0,11%		1,32%	-0,19%	1,5%	0,01%	
1900lb.mat.-1910lb.mat.	4,42%	-0,51%	5,63%	-0,54%		0,44%	-0,05%	0,56%	-0,05%	
1910lb.mat.-1920lb.mat.	-4,99%	17,35%	-79,27%	37,4%		-0,5%	1,73%	-7,92%	3,74%	
1920naț.-1930naț.	4,77%	17%	14,67%	-26,8%	-1,54%	0,5%	1,7%	1,47%	-2,7%	-0,15%
1930nat.-1941nat.	-1,20%	-32,09%	58,25%	-9,57%	-13,58%	-0,12%	-3,2%	5,82%	-0,95%	-1,35%
1930lb.mat.-1941lb.mat.	-1,20%	-24,74%	31,93%	-0,54%	-6,73%	-0,12%	-2,47%	3,19%	-0,05%	-0,67%

Plasa Carei împreună cu orașul Carei

Sporul real în procente						Rata anuală medie în procente				
Între anii	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei
1880lb.mat.-1890lb.mat.	11,22%	3,26%	7,69%	0,19%		1,12%	0,33%	0,77%	0,02%	
1890 lb.mat.-1900lb.mat.	13,18%	-0,25%	19,60%	-5,98%		1,31%	-0,02%	1,96%	-0,60%	
1900 lb.mat.-1910lb.mat.	4,70%	-2,67%	12,92%	-5,49%		0,47%	-0,27%	1,29%	-0,55%	
1910 lb.mat.-1920lb.mat.	-0,15%	16,92%	-62,27%	38,31%		-0,01%	1,70%	-6,28%	3,83%	
1920naț.-1930naț.	6,41%	7,49%	8,9%	-11,17%	-0,45%	0,64%	0,75%	0,89%	-1,12%	-0,05%
1930nat.-1941nat.	2,59%	-23,46%	55,77%	-22,76%	-4,53%	0,26%	-2,35%	5,58%	-2,28%	-0,45%
1930lb.mat.-1941lb.mat.	2,59%	-17,38%	31,53%	-8,28%	-2,44%	0,26%	-1,74%	3,15%	-0,83%	-0,24%

lb.mat. – limba maternă,

naț. – naționalitatea

Anexa 2 – Evoluția confesională a populației din zona Carei

Comunele rurale din Plasa Carei

Între anii	Sporul real în procente							Rata anuală medie în procente						
	Total	Ort.	Gr.c.	R.c	Ref.	Ev.	Moz.	Total	Ort.	Gr.c.	R.c	Ref.	Ev.	Moz.
1880lb.mat.-1890lb.mat.	12,95%	0	3,04%	7,05%	2,98%	-0,16%	0,09%	1,29%	0	3,04%	7,05%	2,98%	-0,16%	0
1890 lb.mat.-1900lb.mat.	13,23%	0,0	4,66%	6,35%	2,63%	-0,05%	0,40%	1,32%	0	4,66%	6,35%	2,63%	-0,05%	0,04%
1900 lb.mat.-1910lb.mat.	4,83%	0,03%	1,34%	2,99%	0,79%	0,04%	-1,11%	0,48%	0	1,34%	2,99%	0,79%	0,04%	-0,11%
1930naț.-1941naț.	4,09%	-1,82%	-2,60%	6,30%	1,54%	0,03%	-0,15%	0,40%	-0,18%	-2,60%	6,30%	1,54%	0,03%	-0,01%

Orașul Carei

Între anii	Sporul real în procente							Rata anuală medie în procente						
	Total	Ort.	Gr.c.	R.c	Ref.	Ev.	Moz.	Total	Ort.	Gr.c.	R.c	Ref.	Ev.	Moz.
1880lb.mat.-1890lb.mat.	7,32%	-0,01%	1,29%	3,32%	3,17%	-0,06%	-0,30%	0,73%	0%	0,13%	0,33%	0,31%	0%	-0,03%
1890lb.mat.-1900lb.mat.	13,21%	0,65%	2,73%	6,41%	2,68%	0,27%	0,45%	1,32%	0,06%	0,27%	0,64%	0,27%	0,03%	0,04%
1900lb.mat.-1910lb.mat.	4,42%	-0,48%	2,44%	-0,36%	0,60%	-0,05%	2,23%	0,44%	-0,04%	0,44%	-0,03%	0,06%	0%	0,22%
1930naț.-1941naț.	-1,20%	-5,41%	-8,02%	8,57%	4,72%	0,14%	-0,87%	-0,12%	-0,54%	-0,80%	0,86%	0,47%	0,01%	-0,08%

Plasa Carei împreună cu orașul Carei

Între anii	Sporul real în procente							Rata anuală medie în procente						
	Total	Ort.	Gr.c.	R.c	Ref.	Ev.	Moz.	Total	Ort.	Gr.c.	R.c	Ref.	Ev.	Moz.
1880lb.mat.-1890lb.mat.	11,22%	-0,02%	2,49%	5,87%	3,04%	-0,13%	-0,03%	1,12%	0%	0,24%	0,59%	0,30%	-0,01%	0%
1890lb.mat.-1900lb.mat.	13,18%	0,22%	4,06%	6,37%	2,64%	0,04%	0,42%	1,31%	0,02%	0,40%	0,26%	0,26%	0%	0,04%
1900lb.mat.-1910lb.mat.	4,70%	-0,12%	1,68%	1,95%	0,73%	0,01%	-0,08%	0,47%	-0,01%	0,16%	0,19%	0,07%	0%	0%
1930naț.-1941naț.	2,59%	-2,84%	-4,13%	6,94%	2,04%	0,06%	-0,35%	0,26%	-0,28%	-0,41%	0,69%	0,20%	0%	-0,03%

lb.mat. – limba maternă

naț. – naționalitatea

Ort. – ortodox

Gr.c. – greco-catolici

Ref. – reformat

Ev. – evanghelic

Moz. – mozaic

Die Entwicklung der Bevölkerung im Kreis Großkarol / Carei in der Zeitspanne 1880-1941 anhand der Volkszählungen

Zusammenfassung

In dieser Studie wurde die ethno-konfessionelle und sozial-wirtschaftliche Entwicklung der Bevölkerung im Kreis Großkarol / Carei anhand der Volkszählungen in der Zeitspanne 1880-1941, verfolgt.

Im Kreis Großkarol / Carei hatte der Staat eine Ausziehungskraft und Einfluß auf die Erklärung der nationalen Identität beide Kriterien, die bei den Volkszählungen in den Jahren 1880-1941 benützt sind, waren: Muttersprache und nationale Angehörigkeit.

Der zweite Teil der Studie beschäftigt sich mit den Wanderungen der Bevölkerung, die an Anfang der 20. Jahrhundert zugenommen haben, dazugetragen hat der Industrialisierungsprozess sowie auch Ausdehnung der Agrarflächen durch Kanalisierung und hydrotechnischen Arbeiten. Die Auswanderung nach Amerika die wegen der Krise in der Landwirtschaft zugenommen hat, hatte einen negativen Einfluß auf die demographischen Entwicklung der Bevölkerung. Ein weiterer Grund für die Wanderungen waren auch die Grenzverschiebungen zwischen den beiden Ländern: Österreich-Ungarn, nach Trianon Ungarn und Rumänien.